

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 1959, sp. zn. 4 Tz 4/59, ECLI:CZ:NS:1959:4.TZ.4.959.1

Číslo: 30/1959

Právní věta:

Ustanovení § 47 odst. 2 tr. zák. přihlíží i tam, kde jsou dány podmínky pro vedlejší trest propadnutí jmění, a kde proto byl tento trest uložen, k potřebám odsouzeného a osob závislých na něm svou výživou popř. svou výchovou. Proto vyjímá z propadnutí jmění prostředky nebo věci nutné k ukojení životních potřeb těchto osob. Tento humánní zřetel v zákoně vyjádřený nesmí vést k tomu, aby byl účel vedlejšího trestu propadnutí jmění zeslabován nebo dokonce mařen a aby ustanovení o vynětí prostředků nebo věcí z propadnutí jmění bylo použito v zájmu pachatele, zejména jde-li o pachatele z řad třídních nepřátel, nad míru nutnou k zabezpečení jeho výživy nebo výživy či výchovy osob na něm závislých.

Věcmi nebo prostředky, jichž je ve smyslu § 47 odst. 2 tr. zák. nezbytně třeba, nutno proto rozumět pouze věci nebo prostředky, bez nichž by výživa pachatele nebo výživa popř. výchova osob na něm závislých byla vážným způsobem ohrožena.

Uplatňují-li k jednotlivým majetkovým kusům odsouzeného, jehož jmění bylo prohlášeno za propadlé, vlastnické právo třetí osoby, projedná finanční odbor jejich vylučovací žádost obdobně jako odpor proti exekuci ve věcech daňových. Nelze-li vylučovací žádosti vyhovět, odkáže vylučovatele (pouhým dopisem) na řízení ve věcech občanskoprávních.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 18.03.1959

Spisová značka: 4 Tz 4/59

Číslo rozhodnutí: 30

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Příslušnost, Propadnutí jmění, Trest, Výkon trestu

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Kulak J. M., naposledy člen JZD, byl rozsudkem lidového soudu v Trhových Svinech uznán vinným

trestným činem pobuřování proti republice podle § 81 odst. 1 písm. a) tr. zák. a odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 25 měsíců a k vedlejší trest propadnutí celého jmění, zákazu pobytu v okrese Trhové Sviny na 10 roků a ke ztrátě čestných práv občanských na 5 roků po odpykání trestu odnětí svobody.

Lidový soud v Trhových Svinech usnesením ze dne 15. prosince 1958 čj. T 97/58-57 vyslovil k návrhu manželky a syna odsouzeného, že vedlejší trest propadnutí jmění podle § 47 tr. zák. uložený J. M. st. rozsudkem lidového soudu v Trhových Svinech z 21. října 1958 ve spojení s usnesením krajského soudu v Českých Budějovicích ze 7. listopadu 1958 se nevztahuje na jednu záhumenkovou krávu, jednoho vepře, jednu kozu, slepice, okružní pilu se stojanem a elektrickým motorem 6 kW, nedohotovený vůz-gumák, bytové zařízení, zásoby paliva, potraviny a zařízení pro koupelnu, dále na podlahová a stropní prkna připravená jako stavební materiál, stropní rákos, 2 brusné kotouče, jeden elektromotor 12 kW a jeden litinový stojánek.

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem vyslovil, že uvedeným usnesením lidového soudu byl porušen zákon v ustanoveních § 2 odst. 7 a § 360 odst. 1 tr. ř., napadené usnesení v celém rozsahu zrušil. Návrh syna odsouzeného, aby bylo vysloveno, že se propadnutí jmění odsouzeného nevztahuje na podlahové a stropní prkna připravená jako stavební materiál, stropní rákos, 2 brusné kotouče, jeden elektromotor 12 kW a jeden litinový stojánek, zamítl. Lidovému soudu v Trhových Svinech nařídil, aby znovu jednal a rozhodl o návrhu manželky odsouzeného na vyslovení, že se propadnutí jmění nevztahuje na jednu záhumenkovou krávu, jednoho vepře, jednu kozu, slepice, okružní pilu se stojanem a elektrickým motorem 6 kW, nedohotovený vůz-gumák, bytové zařízení, zásoby paliva, potraviny různého druhu a zařízení pro koupelnu.

Odůvodnění:

Nejvyšší soud přezkoumal věc z hlediska ustanovení § 293 odst. 1 tr. ř. a shledal, že napadeným usnesením byl porušen zákon.

Napadené usnesení, jímž lidový soud vyslovil, že se vedlejší trest propadnutí jmění uložený odsouzenému J. M. st. nevztahuje na věci v usnesení tom blíže uvedené, odůvodnil lidový soud tím, že zjistil dotazem na MNV v Březí, že se jedná jednak o prostředky, kterých je podle § 47 odst. 2 tr. zák. nezbytně zapotřebí k ukojení životních potřeb manželky odsouzeného, jednak že lze v uvedených věcech spatřovat vlastnictví syna odsouzeného.

Přitom lidový soud neuvedl, které z vytčených věcí náleží synu odsouzeného a kterých je nezbytně zapotřebí k ukojení životních potřeb manželky odsouzeného.

Pokud lidový soud vyslovil, že se propadnutí jmění nevztahuje na některé věci, ježto náležejí synu odsouzeného, nebyl předseda senátu vůbec příslušný o tom rozhodnout.

Podle ustanovení § 360 odst. 1 tr. ř. může totiž předseda senátu rozhodnout pouze v případě, kdy při výkonu trestu propadnutí jmění vzniknou pochybnosti o tom, zda se na věci nebo prostředky náležející odsouzenému (a ne též jiné osobě) nevztahuje propadnutí jmění z toho důvodu, že jde o věci nebo prostředky, jichž je nezbytně třeba k ukojení životních potřeb pachatele nebo osob, o jejichž výživu nebo výchovu je pachatel podle zákona povinen pečovat.

Plyne to z citace ustanovení § 47 odst. 2 tr. zák. uvedené v ustanovení § 360 odst. 1 tr. ř.

Naproti tomu předseda senátu nemůže podle § 360 odst. 1 tr. ř. rozhodnout o tom, zda se vztahuje propadnutí jmění na prostředky či věci, k nimž uplatňují vlastnické nároky osoby rozdílné od odsouzeného (viz č. 89/1958 Sb. rozh. tr.). Jde o otázku vlastnického práva, která nemůže být řešena

pouhým usnesením předsedy senátu, jemuž přísluší výkon trestu, nýbrž může o ní být rozhodnuto pouze v řízení ve věcech občanskoprávních po náležitém zjištění věci po stránce skutkové. Přitom, zejména v případě, kdy se jedná o třídního nepřítele odsouzeného za trestný čin spáchaný z nepřátelství k lidově demokratickému řádu – jako v souzeném případě – kdy obžalovaný se dopustil velmi hrubých pobuřujících výroků vůči našemu státnímu zřízení – bude musit i soud v řízení ve věcech občanskoprávních posoudit majetková práva odsouzeného a příslušníků jeho rodiny na podkladě třídního rozboru věci.

Proto též důsledně směrnice ministerstva financí poř. č. 161/1954 sb. instr. pro výkonné orgány národních výborů ve znění dodatku poř. č. 106/1955 cit. sb. instr. v čl. 18 uvádí, že uplatňují-li k jednotlivým majetkovým kusům vlastnické právo třetí osoby, projedná finanční odbor jejich vylučovací žádost obdobně jako odpor proti exekuci ve věcech daňových. Nelze-li vylučovací žádosti vyhovět, odkáže vylučovatele pouhým dopisem na řízení ve věcech občanskoprávních.

Lidový soud proto, pokud napadeným usnesením vyslovil, že se trest propadnutí jmění nevztahuje na věci, k nimž syn odsouzeného uplatnil vlastnické právo, tj. na podlahová a stropní prkna připravená jako stavební materiál, stropní rákos, 2 brusné kotouče, jeden elektromotor 12 kW a jeden litinový stojánek (uvedené vesměs v žádosti syna odsouzeného, porušil zákon v ustanovení § 360 odst. 1 tr. ř. V tomto směru bylo proto nutno napadené usnesení zrušit a návrh syna odsouzeného zamítnout. Potud je tedy stížnost pro porušení zákona zcela důvodná.

Pokud však lidový soud vyslovil, že se propadnutí jmění nevztahuje na věci, ježto jde o prostředky, kterých je podle § 47 odst. 2 tr. zák. nezbytně zapotřebí k ukojení životních potřeb manželky odsouzeného, bylo by jeho rozhodnutí správné tehdy, kdyby šlo skutečně o prostředky nebo věci uvedené v ustanovení § 47 odst. 2 tr. zák. Manželka odsouzeného ve své žádosti podané ve lhůtě uvedené v § 360 odst. 1 tr. ř. však uvádí, že žádá, aby k svému majetku „nabyla vlastnického práva“ a dodává, že „z vyhospodařeného zisku, na který pracovala, pořizovala si společně s odsouzeným hospodářské zařízení a jiné potřebné věci“. Uvádí pak, že se jedná o záhumenkovou krávu, jednoho vepře, jednu kozu, slepice okružní pilu se stojanem a elektrickým motorem 6 kW, nedohotovený vůz-gumák, bytové zařízení, zásoby paliva, potraviny a zařízení pro koupelnu. K tomu pak dodává, že sama je nemocná, práce neschopná a zmiňuje se zároveň o 13leté dceři a 86leté matce odsouzeného.

Ze znění uvedené žádosti manželky odsouzeného, zejména ze zmínky o její nemoci, neschopnosti k práci, o dceři a tchyni, jakož i z povahy některých věcí v žádosti uvedených (bytového zařízení, paliva, potravin, event. i některých dalších věcí jako kozy, popř. i krávy a slepice) vyplývá, že žadatelka měla pravděpodobně na mysli i věci nebo prostředky uvedené v § 47 odst. 2 tr. zák. To však stížnost pro porušení zákona přehlíží.

Naproti tomu měla stěžovatelka ovšem na mysli i věci a prostředky, k nimž uplatňuje vlastnické nebo spoluvlastnické právo, o čemž však platí, co bylo již uvedeno o nárocích uplatňovaných synem odsouzeného, o nichž, jak již zdůrazněno a dovozeno, nebyl předseda senátu příslušný rozhodnout podle § 360 odst. 1 tr. ř.

Ježto lidový soud nezjistil, které z věcí v žádosti manželky odsouzeného uvedené jsou věcmi nebo prostředky uvedenými v ustanovení § 47 odst. 2 tr. zák., o nichž měl rozhodnout podle § 360 odst. 1 tr. ř. a které z těchto věcí tuto povahu nemají, porušil v tomto směru zákon v ustanovení § 2 odst. 7 tr. ř., neboť neobjasnil všechny okolnosti potřebné k náležitému rozhodnutí věci.

Bylo proto i ohledně těchto věcí nutno napadené usnesení zrušit a lidovému soudu nařídit, aby o žádosti manželky odsouzeného znovu jednal a rozhodl.

Lidový soud bude musit zjistit, do jaké míry manželka, dcera a matka odsouzeného byly na

odsouzeném svou výživou, resp. výchovou závislé, a pokud na něm byly závislé, kterých věcí nebo prostředků v žádosti uvedených je nezbytné třeba k ukojení jejich životních potřeb, což se sotva bude týkat všech věcí v žádosti uvedených (např. okružní pily se stojanem a elektrickým motorem, vozu apod.). I u ostatních věcí a hospodářských zvířat v žádosti uvedených bude musit lidový soud zjistit, co je nezbytné k ukojení životních potřeb uvedených osob. Ustanovení § 47 odst. 2 tr. zák. přihlíží i tam, kde jsou dány podmínky pro vedlejší trest propadnutí jmění, a kde proto byl tento trest uložen, k potřebám odsouzeného a osob závislých na něm svou výživou popř. svou výchovou. Proto vyjímá z propadnutí jmění prostředky nebo věci nutné k ukojení životních potřeb těchto osob. Ovšem tento humánní zřetel v zákoně vyjádřený nesmí vést k tomu, aby jím byl účel vedlejšího trestu propadnutí jmění zeslabován nebo dokonce mařen a aby ustanovení o vynětí prostředků nebo věcí z propadnutí jmění bylo použito v zájmu pachatele, zejména jde-li o pachatele z řad třídních nepřátel, nad míru nutnou k zabezpečení jeho výživy nebo výživy či výchovy osob na něm závislých.

Proto zákon v ustanovení § 47 odst. 2 tr. zák. zdůrazňuje, že mohou být vyňaty z propadnutí jmění jenom prostředky nebo věci nezbytně nutné k ukojení životních potřeb pachatele nebo osob svou výživou nebo výchovou na něm závislých. Za věci nebo prostředky, jichž je ve smyslu § 47 odst. 2 tr. zák. nezbytně třeba nutno proto rozumět pouze věci nebo prostředky, bez nichž by výživa pachatele nebo výživa popř. výchova osob na něm závislých byla vážným způsobem ohrožena. Přitom, pokud jde o manželku odsouzeného kulaka, bude soud přihlížet i k tomu, na kolik bude její výživa zabezpečena z majetku, který jí popřípadě zůstane po zániku zákonného majetkového společenství (§ 47 odst. 3 tr. zák.).